

مقایسه مفاهیم رتبه بندی اعتباری و رتبه بندی کسب و کار در ایران

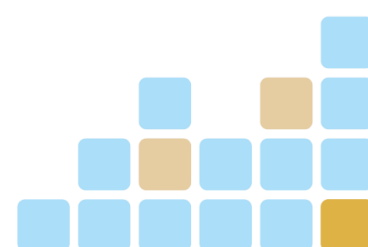
Credit Rating vs. Ranking Model Scopes

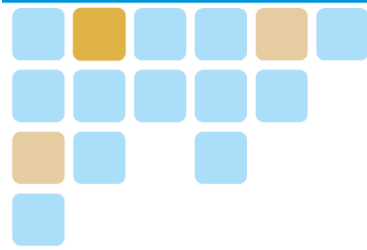
مقدمه

هدف از این مقاله، معرفی رتبه بندی اعتباری و رتبه بندی کسب و کار، گستره ابعاد و اهمیت هر یک در صنعت مالی و دنیای کسب و کار است. با توجه به محدودیت های قانونی و ساختار بازار سرمایه و مالی ایران، فرایند رتبه بندی بطور اساسی و موضوعی با مفاهیم رتبه بندی اعتباری تفاوت دارد. در کشور ایران با الگو برداری از فلسفه رتبه بندی اعتباری جهت برخوردار بودن از تسهیلات نسبی و متناسب با رتبه کسب و کار در صنعت، با هدف تشویق و جهت ارتقا کسب و کارها، مدل رتبه بندی کسب و کارها ارائه می شود.

تاکید این مقاله بر اینست که دنیای رتبه بندی اعتباری با رتبه بندی کسب و کار با وجود اشتراکاتی، بسیار متفاوت از یکدیگر هستند و گستره گزارش های حاصل از هر یک و اهمیت نتایج هر یک در دو طیف جداگانه

بررسی می شوند.

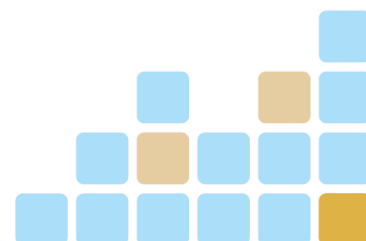

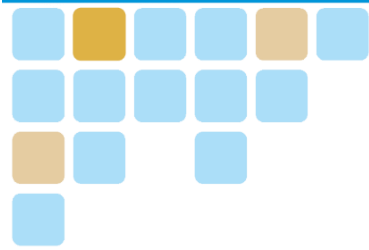
رتبه بندی اعتباری

تامین مالی به شیوه های مختلفی انجام می پذیرد. یکی از شیوه های تامین مالی دریافت مبلغی نقد از شخص وام دهنده به ازای اعتبار شخص گیرنده می باشد. به عبارتی دیگر شخص دریافت کننده وام، اعتبار خود را با انتشار نوعی از اوراق به ازای دریافت مبلغی وجه نقد نزد وام دهنده گرو می گذارد. رتبه بندی اعتبارات یا رتبه بندی اعتباری به ارزش یابی اعتبار شخص وام گیرنده می پردازد و در نتیجه ارزش یابی میزان بهره و تعداد اقساط بازپرداخت و سررسید وام به میزان ریسک اعتباری وام دهنده رتبه ای تخصیص داده می شود. مهمترین پارامتری که در رتبه بندی ارزیابی می شود میزان عدم نکول و توانایی بازپرداخت شخص وام گیرنده می باشد. در نتیجه رتبه بندی، وام گیرنده ای که توانایی بهتری در بازپرداخت اقساط طی مدت زمان معین دارد، امکان نکول بازپرداخت وی کمتر است از این رو، میزان بهره کمتری جهت بازپرداخت اقساط متحمل می شود و رتبه اعتباری وی بالاتر می باشد. هرچه ریسک نکول بازپرداخت اقساط کمتر باشد، بهره بازپرداخت کمتر می باشد. بطور معادل هرچه امکان نکول شخص وام گیرنده بیشتر باشد یعنی اعتبار وی دارای ریسک نکول بازپرداخت است و در نتیجه برای جبران ریسک اعتباری خود می بایست بهره بیشتری جهت رضایت حال وام دهنده (جهت جبران ریسک شخص وام دهنده) به وی پرداخت کند. (منطبق با مدل CAPM)

ارزیابی ناشر اوراق

بنابر نوع ناشر اوراق، شرکتی یا دولتی ارزیابی ها و معیارهای ارزشیابی متغیر می باشد. در ارزیابی ناشر شرکتی، عوامل مالی و غیر مالی چون شاخص های کلیدی عملکرد، شاخص های اقتصادی، قوانین و شاخص های ژئوپلیتیک، کادر هیئت مدیره و نوع مدیریت سازمان مورد ارزیابی قرار می گیرد. در ارزیابی ناشر دولتی و حکومتی، عواملی چون قوانین مالیاتی، اقتصاد کلان، ثبات ارزی و راندمان بنگاه های دولتی از پارامترهای مورد ارزیابی هستند.

ارزیابی نوع اوراق

ارزیابی نوع اوراق بنابر ویژگی های زیر صورت می پذیرد:

- موضوع تامین مالی،
- اولویت بازپرداخت،
- اولویت سررسید،
- نرخ بهره،
- نوع وثیقه ها،
- دارایی های پشتوانه اوراق
- نوع پوشش ریسک اوراق

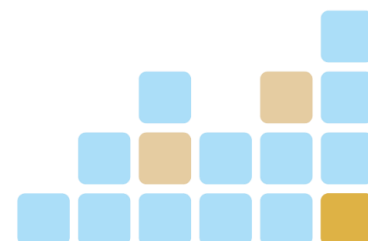
کلاسه بندی هریک به صورت "Tranche" در رتبه بندی نهایی اوراق تاثیر گذار خواهد بود.

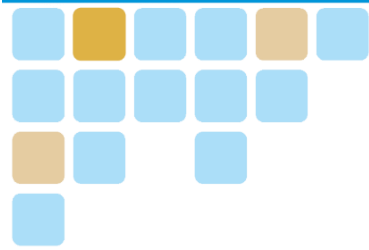
رتبه بندی در سطوح زیر دسته بندی می شوند:

اوراق شرکتی: شرکتهای حقوقی خصوصی و سهامی عام

اوراق دولتی و خزانه: رتبه بندی اوراق دولتی و خزانه میزان قدرت دولت در بازپرداخت بدهی ها را نشان می دهد. از این رو یکی معیارهای ارزیابی ریسک دولت شناخته می شود.

- اوراق شهری (شهرداری)
- اوراق و ابزارهای نوین مالی با پوشش ریسک

- اوراق حکومتی ارزی: (Sovereign Bond) رتبه بندی چین اوراقی اطلاعاتی از قبیل ریسک سیاسی، ریسک ثبات ارزی و ریسک سرمایه گذاری در کشور را ارزیابی می کند.

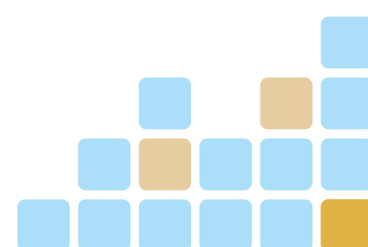
رتبه بندی کسب و کار Ranking

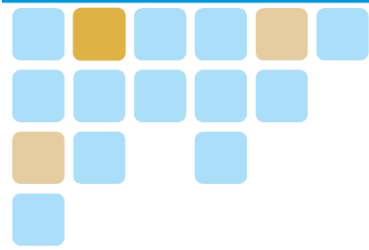
رتبه بندی شرکت ها مبحثی نوین است که در بازار تجاری و کسب و کار ایران در سال های اخیر مطرح گردیده است. تفاوت اساسی و عمده ای که رتبه بندی شرکت ها با رتبه دهی اعتباری دارد اینست که مراحل و روش های ارزیابی معطوف به اعتبارات و اوراق نیست بلکه هدف و مراحل آن عموماً مطابق با Benchmarking است. این پروسه با ادغام ارزش یابی شرکت های مشابه Comparable Companies Valuation (که در زمینه تخصصی Banking Investment است) با برنامه ریزی استراتژیک Strategic Planning صورت می پذیرد.

پروفایل مالی / فایل کسب و کار _ Business Profile vs. Financial profile

پروفایل شرکت جهت ارزیابی، به دو بخش مجزا تقسیم می شود.

بررسی پروفایل کسب و کار

در بررسی پروفایل کسب و کار پارامترهای زیر مورد ارزیابی قرار می گیرند.

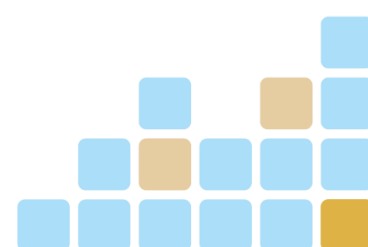
- صنعت و حوزه فعالیت
- محصولات و خدمات
- رقبای تجاری
- مشتریان و بازار نهایی
- کانال های توزیع
- محدوده جغرافیایی
- ساختار سازمانی، دپارتمان ها و پروفایل کادر هیئت مدیر (پروفایل مدیریت)

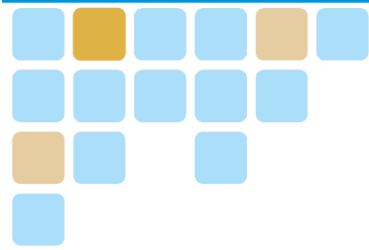
بررسی های محدوده جغرافیایی شامل استخراج پارامترهای دموگرافیک، ماکرو اکنومیک، مقررات و ملاحظات قانونی و الگوهای مصرفی که در جغرافیای فعالیت شرکت محدود می شوند، مورد شناسایی و ارزیابی قرار می گیرند و بنچ مارکینگ بر اساس پارامترهای بدست آمده با شرکت های مشابه از نظر مدل کسب و کار انجام می شود. در این مطالعات، با توجه به داده های بدست آمده از پروفایل کسب و کار شرکت و بکارگیری مدل ها و ماتریس های برنامه ریزی استراتژیک، و ملاحظات و استانداردهای تجویز شده از طرف مرکز رتبه بندی ملی ایران بنچمارکینگ انجام می شود و رتبه فایل کسب و کار شرکت مورد تخمین قرار می -گیرد.

بررسی پروفایل مالی شرکت

شاخص های مورد بررسی با ضرایب شرکت های مشابه در آن صنعت (Benchmarking) از ضرایب بدست آمده) رتبه بندی می گردند نتایج حاصل از پروفایل کسب و کار و پروفایل مالی، به صورت شاخص های مشهور و متداول رتبه بندی اعتباری به نمایش گذاشته می شوند.

- رشد
- سودآوری

- سایز و اندازه شرکت
- ساختار سرمایه
- پروفایل اعتباری و ریسک
- بازدهی سرمایه

نتیجه گیری

می توان گفت ریسک اعتباری در سطوح شرکت، دولت و کشور رتبه بندی می شود. همانطور که در اسکوپ و حوزه تعاریف رتبه بندی اعتباری و مدل رتبه بندی کسب و کار مشاهده می شود، نتایج حاصل از هر یک در دو طیف جداگانه قرار می گیرد و اهمیت این نتایج الزوما در محدوده های یکدیگر تاثیر ندارند. رتبه بندی اعتباری دارای پیشینه و گستردگی بسیاری در صنعت مالی است و تا به امروز در اروپا و آمریکا به طور مستمر انجام می شود و در آسیا نیز به نسبت ساختار بازارهای مالی محلی، با قوت و ضعف هایی روبرو است.

در ایران به دلیل تضاد مفاهیم اوراق قرضه با موازین اسلامی و نوع ساختار سرمایه مبتنی بر بدهی، رتبه بندی اعتباری در تضاد ساختاری قرار دارد. چنین بود که در ایران به دلیل حس لزوم فلسفه رتبه بندی در صنعت، مبنا و مدل دیگری جهت ایجاد یک پایگاه و نهاد رتبه بندی معیار مورد تصمیم توافق قرار گرفت که از نظر فلسفه وجودی برگرفته از رتبه بندی اعتباری است اما مدل ارزیابی آن مبتنی بر بنچ مارکینگ پروفایل کسب و کار، ساختار سازمانی، بررسی KPI (شاخص های عملکردی کلیدی) و ارزیابی پروفایل مالی می باشد.

ما را در شبکه های اجتماعی با [@icbsco](https://www.icbsco.ir) دنبال کنید

